



Õiguskantsleri Kantselei

Jaanus Ernits
jaanus.ernits@hotmail.com

Teie 04.07.2024 nr

Meie 09.07.2024 nr 14-1/241079/2404063

Vallavanema ja valla ainuosaluselusega osaühingu nõukogu esimehe ametikohade ühitamine

Lugupeetud Jaanus Ernits

Küsisite, kas on õiguspärane, et Kohila vallavanem on ühtlasi valla ainuosaluselusega osaühingu nõukogu esimees.

Õiguskantsler teeb järelevalvet kohaliku omavalitsuse õigustloovate (s.t õigusnorme sisaldavate) aktide põhiseadusele ja seadustele vastavuse üle ([Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) § 139 lg 1; [õiguskantsleri seaduse](#) (ÕKS) § 1 lg 1; [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 66 lg 3). Samuti teeb õiguskantsler nn ombudsmanimenetluses järelevalvet põhiõiguste ja -vabaduste ning hea halduse tava järgimise üle (ÕKS 4. ptk). Seevastu seaduste sätete selgitamine ei ole õiguskantsleri seadusjärgne ülesanne.

Seetõttu piirdume viidetega KOKS-i ja [korruptsioonivastase seaduse](#) (KVS) sätetele. Lähemaid õiguslikke selgitusi KOKS-i sätete kohta võite küsida Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt (KOKS) ning KVS-i sätete kohta Justiitsministeeriumilt ([märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse](#) § 3).

KOKS § 35 reguleerib valla ja linna majandustegevust ning osalemist juriidilistes isikutes. Selle paragrahvi 3. lõike teise lause kohaselt nimetab valla- või linnavalitsus sihtasutuse, osaühingu või aktsiaseltsi nõukogu liikmed, samuti teostab valla- või linnavalitsus muid asutaja, osaniku või aktsionäri õigusi. Kui osaühingul ei ole nõukogu, nimetab valla- või linnavalitsus osaühingu juhatuse liikmed.

KOKS § 35 lõige 3¹ sätestab, et sihtasutuse või mittetulundusühingu, mille asutajaks on vald või linn, osaühingu või aktsiaseltsi, mille osanikuks või aktsionäriks on vald või linn ning [kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 2 punkti 9](#) tähenduses valla või linna valitseva mõju all oleva üksuse juhtorgani liikmeks ei või olla isik:

- 1) kelle süüline tegevus või tegevusetus on kaasa toonud isiku pankroti;
- 2) kelle süüline tegevus või tegevusetus on kaasa toonud juriidilisele isikule antud tegevusloa kehtetuks tunnistamise;
- 3) kellel on ärikeeld;
- 4) kelle süüline tegevus või tegevusetus on tekitanud kahju juriidilisele isikule;
- 5) keda on majanduslase, ametialase või varavastase kuriteo eest karistatud;
- 6) kellel on selle eraõigusliku juriidilise isikuga seotud olulised ärihuvid, mis väljenduvad muu hulgas olulise osaluseluse omamises selles juriidilises isikus [väärtpaberituru seaduse § 9](#) tähenduses või kuulumises sellise äriühingu juhtorganisse, kes on selle eraõigusliku juriidilise isiku oluline kaupade müüja või ostja, teenuste osutaja või tellija.

KOKS § 50 lõike 2 kohaselt ei tohi vallavanem või linnapea väljaspool ametikohustusi olla ühelgi muul valitaval või nimetataval riigi või sama kohaliku omavalitsuse ametikohal. Vallavanem või linnapea peab viivitamata teavitama volikogu kirjalikult, kui ta tegeleb või kavatseb tegeleda väljaspool ametikohustusi töölepingu või teenuste osutamise lepingu alusel või teise kohaliku omavalitsuse ametikohal, ettevõtjana või täisosanikuna täis- või usaldusühingus või juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liikmena. Ametikohustusi mõistetakse KOKS-s [korruptsioonivastases seaduses](#) (KVS) antud tähenduses.

KVS § 7 lõige 2 sätestab, et juriidilist isikut ei loeta seotud isikuks juhul, kui ametiisiku (vt mõistet [§ 2 lg 1](#)) ja juriidilise isiku seos tuleneb eranditult ametiisiku ametikohustusest. Riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku esindamise pädevust juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorganis loetakse ametikohustuseks KVS-i tähenduses.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek-Ivar Määrits
kontrollkäikude osakonna juhataja-õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel